Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

20. mai 2025 *

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Direktiiv (EL) 2016/343 – Artikkel 8 – Õigus viibida kohtulikul arutelul – Teave kohtuliku arutelu toimumise ja kohtusse ilmumata jätmise tagajärgede kohta – Võimatus süüdistatava asukohta pädevate asutuste mõistlikele pingutustele vaatamata kindlaks teha – Võimalus korraldada kohtulik arutelu ja teha otsus tagaselja – Artikkel 9 – Õigus uuele kohtulikule arutelule või muule õiguskaitsevahendile, mis võimaldab kohtuasja uuesti sisuliselt läbi vaadata – Kohtumenetlus, mille käigus tehakse kindlaks, kas on olemas õigus uuele kohtulikule arutelule – Kiire menetlemise kohustus

Kohtuasjas C-135/25 PPU [Kachev] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Varhoven kasatsionen sadi (Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus) 11. veebruari 2025. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. veebruaril 2025, kriminaalmenetluses järgmise isiku suhtes:

M. S. T.,

menetluses osales:

Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos (ettekandja), kohtunikud S. Rodin, N. Piçarra, O. Spineanu-Matei ja N. Fenger,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: ametnik R. Stefanova-Kamisheva,

arvestades kirjalikku menetlust ja 3. aprilli 2025. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria, esindaja: N. Georgiev,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wasmeier ja I. Zaloguin,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

[i] Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

olles 30. aprilli 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul (ELT 2016, L 65, lk 1), artikli 8 lõike 4 ja artikli 9 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud kriminaalmenetluse uuendamise taotluse raames, mille M. S. T. esitas pärast seda, kui talle oli mõistetud raskendavatel asjaoludel toime pandud varguse eest tagaseljaotsusega karistuseks üks aasta vangistust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2016/343

3 Direktiivi 2016/343 põhjendused 33, 36 ja 38 on sõnastatud järgmiselt:

„(33) Õigus õiglasele kohtulikule arutamisele on üks demokraatliku ühiskonna aluspõhimõtteid. Kahtlustatava ja süüdistatava õigus viibida kohtulikul arutelul tugineb sellele õigusele ja see tuleks tagada kogu liidus.

[…]

(36) Teatavatel asjaoludel peaks olema võimalik otsustada kahtlustatava või süüdistatava süü või süütuse üle vaatamata asjaolule, et asjaomane isik ei viibi kohtulikul arutelul. Nii võib see olla juhul, kui kahtlustatavale või süüdistatavale teatati õigel ajal kohtulikust arutelust ja mitteilmumise tagajärgedest ning ta ei ilmu sellest hoolimata kohale. Kahtlustatava või süüdistatava teavitamine kohtulikust arutelust peaks tähendama seda, et ta kutsutakse sinna isiklikult või kõnealusele isikule antakse ametlik teave kohtuliku arutelu toimumise aja ja koha kohta muul viisil, mis võimaldab tal kohtulikust arutelust teada saada. Kahtlustatava või süüdistatava teavitamine mitteilmumise tagajärgedest peaks tähendama eelkõige seda, et isikule on teatatud, et otsus võidakse teha ka siis, kui ta ei ilmu kohtulikule arutelule.

[…]

(38) Selleks et teha kindlaks, kas teabe edastamiseks kasutatud viis on piisav, et tagada isiku teadlikkus kohtulikust arutelust, tuleks asjakohasel juhul pöörata erilist tähelepanu ka sellele, kui kohusetundlikult on ametiasutused tegelenud asjaomase isiku teavitamisega ja kui kohusetundlikult on asjaomane isik toiminud, et saada kätte talle adresseeritud teave.“

4 Direktiivi artiklis 1 „Reguleerimisese“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised miinimumnormid, mis käsitlevad

a) süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte kriminaalmenetluses,

b) õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul.“

5 Direktiivi artikli 8 „Õigus viibida kohtulikul arutelul“ lõigetes 2–4 on sätestatud:

„2. Liikmesriigid võivad näha ette, et kohtulik arutelu, mille tulemusena otsustatakse kahtlustatava või süüdistatava süü või süütuse üle, võib toimuda ilma tema kohalviibimiseta, kui

a) kahtlustatavat või süüdistatavat teavitati õigel ajal kohtulikust arutelust ja mitteilmumise tagajärgedest või

b) kahtlustatavat või süüdistatavat, keda on kohtulikust arutelust teavitatud, esindab volitatud kaitsja, kelle on valinud kahtlustatav või süüdistatav või kelle on määranud riik.

[…]

4. Kui liikmesriigid võimaldavad viia läbi kohtulikku arutelu kahtlustatava või süüdistatava puudumisel, kuid käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimusi ei ole võimalik täita, kuna kahtlustatava või süüdistatava asukohta ei ole võimalik mõistlikele pingutustele vaatamata kindlaks teha, võivad liikmesriigid ette näha, et otsuse saab siiski teha ja täitmisele pöörata. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et kahtlustatava või süüdistatava otsusest teavitamisel, eelkõige siis, kui nad tabatakse, teavitatakse neid ka võimalusest asjaomane otsus vaidlustada ja õigusest taotleda artikli 9 kohaselt uut kohtulikku arutelu või muud õiguskaitsevahendit.“

6 Direktiivi artikkel 9 „Õigus taotleda uut kohtulikku arutelu“ on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et kui kahtlustatav või süüdistatav ei viibinud teda puudutaval kohtulikul arutelul ja artikli 8 lõikes 2 sätestatud tingimused ei olnud täidetud, on asjaomasel isikul õigus uuele kohtulikule arutelule või muule õiguskaitsevahendile, mis võimaldab kohtuasja, sealhulgas uued tõendid, uuesti sisuliselt läbi vaadata, mis võib viia algse otsuse tühistamiseni. Sellega seoses tagavad liikmesriigid, et asjaomasel kahtlustataval ja süüdistataval on õigus kohal viibida ja kooskõlas riigisiseste menetlusnormidega tõhusalt osaleda ning kasutada kaitseõigust.“

Määrus (EL) 2018/1862

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. novembri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1862, milles käsitletakse Schengeni infosüsteemi (SIS) loomist, toimimist ja kasutamist politseikoostöös ja kriminaalasjades tehtavas õigusalases koostöös ning millega muudetakse nõukogu

otsust 2007/533/JSK ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1986/2006 ning komisjoni otsus 2010/261/EL (ELT 2018, L 312, lk 56), artikli 34 lõike 1 punktides b ja c on sätestatud:

„Selleks et teatada isikute elukoht või asukoht, sisestavad liikmesriigid pädeva asutuse taotlusel [Schengeni infosüsteemi (SIS)] hoiatusteated, mis sisaldavad andmeid järgmiste isikute kohta:

[…]

b) isikud, keda on kohtusse kutsutud või keda otsitakse taga, et kutsuda neid seoses kriminaalmenetlusega kohtusse andma ütlusi tegude kohta, milles neid süüdistatakse;

c) isikud, kellele tuleb kätte toimetada kohtuotsus või muud dokumendid seoses kriminaalmenetlusega, et nad annaksid ütlusi tegude kohta, milles neid süüdistatakse“.

Bulgaaria õigus

8 Kriminaalmenetluse seadustiku (Nakazatelno-protsesualen kodeks, *DV* nr 86, 28.10.2005) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „NPK“) on artikli 219 lõike 3 punktis 3 ette nähtud:

„Süüdistuse esitamise määruses […] tuleb täpsustada […] teod, milles [asjaomast isikut] süüdistatakse, ja nende õiguslik kvalifikatsioon.“

9 NPK artikli 247c lõikes 1 on sätestatud:

„Ettekandja-kohtuniku korraldusel toimetatakse süüdistatavale kätte süüdistusakti ärakiri. Süüdistusakti kättetoimetamisega teavitatakse süüdistatavat eelistungiks määratud kuupäevast […] ning sellest, et artiklis 269 ette nähtud tingimustel võib asja arutada ja selle lahendada ilma tema kohalviibimiseta.“

10 NPK artiklis 269 on ette nähtud:

„1. Süüdistatava kohalolek kohtulikul arutamisel on kohustuslik, kui teda süüdistatakse raskes kuriteos.

[…]

3. Kui see ei takista objektiivse tõe väljaselgitamist, võib asja arutada ilma süüdistatava kohalviibimiseta, kui:

1) isik ei asu aadressil, mille ta on esitanud, või ta on aadressi muutnud ilma pädevaid asutusi sellest teavitamata;

2) tema elukoht Bulgaarias ei ole teada ja seda ei ole põhjaliku otsingu tulemusena kindlaks tehtud;

[…]

4) isik asub väljaspool Bulgaaria territooriumi ja […] tema elukoht ei ole teada […].“

11 NPK artikli 423 lõikes 1 on sätestatud:

„Tagaselja süüdimõistetud isik võib kuue kuu jooksul alates jõustunud süüdimõistvast kohtuotsusest teadasaamisest […] taotleda kriminaal[menetluse] uuendamist, tuginedes asjaolule, et ta ei osalenud [selles menetluses]. Taotlus rahuldatakse, välja arvatud juhul, kui süüdimõistetu on kohtueelse menetluse jooksul pärast süüdistusest teatamist põgenenud, mistõttu ei olnud artikli 247c lõikes 1 ette nähtud menetlust võimalik läbi viia, või jätnud pärast nimetatud menetluse läbiviimist ilma mõjuva põhjuseta kohtuistungile ilmumata.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

12 M. S. T-le ja tema määratud kaitsjale toimetati 5. veebruaril 2024 kätte NPK artikli 219 alusel koostatud süüdistuse esitamise määrus (edaspidi „esialgne süüdistusakt“), mis puudutas väidetavalt 2023. aasta oktoobris raskendavatel asjaoludel toime pandud vargust. Esialgse süüdistusaktiga kohustati M. S. T-d registreerima ennast regulaarselt oma elukohajärgse politseiasutuse peetavas registris. Esialgses süüdistusaktis informeeriti teda ka sellest, et ta ei tohi muuta oma elukohta ja et kutse korral peab ta ilmuma pädevatesse asutustesse.

13 Uurimisetapis kuulati M. S. T. üle ja ta andis aadressi, kust pädevad asutused võivad teda kätte saada. Ta teatas ka, et teda on teavitatud kohustusest tasuda süüdimõistmise korral määratud kaitsja kulud.

14 Prokurör koostas 28. veebruaril 2024 NPK artikli 246 alusel M. S. T. suhtes süüdistusakti ja esitas selle Rayonen sad Montanale (Montana rajoonikohus, Bulgaaria). Selles süüdistusaktis oli esitatud süüdistus, mis faktiliste asjaolude ja õigusliku kvalifikatsiooni poolest langes kokku talle kohtueelse menetluse käigus edastatud süüdistusega.

15 Rayonen sad Montana (Montana rajoonikohus) saatis kohtuliku arutamise aja ja koha kohta teate aadressil, mille M. S. T. oli kohtueelses menetluses esitanud. See teade tagastati aga nimetatud kohtule koos pädeva ametniku märkusega, et lähikondsete esitatud teabe põhjal töötab M. S. T. Saksamaal.

16 Seejärel püüdis nimetatud kohus edastada teate M. S. T-le isiklikult, nimelt määrates, et kutse edastatakse talle telefoni teel, kasutades tema enda esitatud telefoninumbrit, lisaks kohustas kontrollima tema piiriülest liikumist ja andis korralduse, et politsei otsiks ta üles. Need otsingud osutusid siiski tulemusetuks ja kogutud teabe põhjal selgus, et M. S. T. oli lahkunud Bulgaariast 16. veebruaril 2024.

17 Rayonen sad Montana (Montana rajoonikohus) arutas M. S. T-le esitatud süüdistust ilma tema kohalviibimiseta. Määratud kaitsja, kes oli abistanud M. S. T-d kohtueelses menetluses, osales selles kohtus läbi viidavas menetluses.

18 Nimetatud kohus mõistis 8. mai 2024. aasta tagaseljaotsusega M. S. T-le ühe aasta pikkuse vangistuse. Kohtuotsus jõustus 24. mail 2024 ja M. S. T. hakkas karistust kandma 16. juunil 2024.

19 M. S. T. esitas Varhoven kasatsionen sadile (Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, tema tagaselja süüdimõistmisega lõppenud kriminaalmenetluse uuendamise taotluse.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et ta tõlgendab NPK artikli 423 lõiget 1 järjepidevalt nii, et tagaselja süüdimõistetud isikul ei ole õigust uuele kohtulikule arutelule, kui süüdimõistva kohtuotsuse teinud kohus on teinud vajalikud menetlustoimingud, et teavitada teda õigel ajal kohtuliku arutelu ajast ja kohast, kuid see isik on põgenenud pärast seda, kui ta oli saanud kohtueelses menetluses tema suhtes koostatud esialgse süüdistusakti, isikule esitatud süüdistust ei ole pärast seda faktiliste asjaolude ja õigusliku kvalifikatsiooni osas oluliselt muudetud ning isikut esindab määratud kaitsja.

21 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et süüdimõistetul ei tohiks olla võimalik tugineda kohtuistungile ilmumata jätmisele, kui see on tingitud tema õigusvastasest käitumisest, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et isikul, kes põgenes, rikkus tõkendit või lahkus ebaseaduslikult tema poolt ametiasutustele esitatud aadressilt, ei peaks olema õigust uuele kohtulikule arutelule. Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab sellest arutluskäigust, et tõlgendatud Bulgaaria õigusnormid on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikega 4 ja artikliga 9.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski küsimus, kas see riigisiseste õigusnormide tõlgendus on kooskõlas nimetatud direktiivi artiklite 8 ja 9 tõlgendusega Euroopa Kohtu 19. mai 2022. aasta kohtuotsuses Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu) (C-569/20, EU:C:2022:401) ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsuses Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). Eelkõige soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas esialgse süüdistusakti saamist võib samastada aktis puudutatud isiku teadmisega tema suhtes toimuvast kohtulikust arutelust ja õiguslikest tagajärgedest, mis on tema põgenemisel enne asja üleandmist asja lahendavale kohtule.

23 Neil asjaoludel otsustas Varhoven kasatsionen sad (kõrgeim kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2016/343] artiklis 9 ja artikli 8 lõikes 4 sätestatud [liidu] õiguse nõuetega on kooskõlas sellised riigisisesed õigusnormid nagu [NPK] artikli 423 lõige 1, mis välistab kriminaalmenetluse uuendamise ega võimalda anda tagaselja süüdi mõistetud isikule õigust asja uuesti läbivaatamisele, kui süüdimõistetu pärast talle kohtueelses menetluses isiklikult süüdistuse teatavaks tegemist põgenes, mis ei võimaldanud kohtul teda teavitada kohtuistungi ajast ja kohast ega ka sellest, millised on tema kohtusse ilmumata jätmise tagajärjed, nimelt et asi võidakse läbi vaadata ja lahendada tema osavõtuta?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas riigisisene kohus võib võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid arvestades asuda seisukohale, et tagaselja süüdi mõistetud isikul ei ole õigust uuele kohtulikule arutamisele, kui:

– kohus tegi kõik mõistlikud pingutused, et isikut kohtulikust arutamisest teavitada, kuid kuigi talle oli ametlikult teatatud, et teda süüdistatakse kuriteo toimepanemises, ja seega ta teadis, et tema suhtes korraldatakse kohtumenetlus, tegutses ta tahtlikult selle nimel, et ta ei saaks teavet kohtuliku arutamise aja ja koha kohta, põgenedes aadressilt, kus ta pidi järgima kohtueelses menetluses talle määratud tõkendit, nimelt kohustust registreerida ennast regulaarselt oma elukohajärgse politseiasutuse peetavas registris;

– NKP artikli 246 alusel koostatud süüdistusakt ning dokument, kus on märgitud plaanitud kohtuliku arutamise toimumise aeg ja koht, saadeti ja ka tegelikult saabus aadressile, mille süüdimõistetud isik oli pärast NKP artikli 219 kohase esialgse süüdistusakti saamist

uurimisasutustele teatavaks teinud, ning süüdistusakti ja kohtueelses menetluses [koostatud esialgse] süüdistus[akti] faktilised asjaolud ja nende õiguslik kvalifikatsioon kattuvad [, ja]

– süüdimõistetut kaitses määratud kaitsja kogu tema osavõtuta toimunud kohtumenetluse ajal?“

Eelotsuse kiirmenetluse kohaldamise taotlus

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23a esimeses lõigus ja Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud eelotsuse kiirmenetluses.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab oma taotlust sellega, et M. S. T. kannab talle tagaselja mõistetud vanglakaristust ja et kohus võib teha määruse tema vabastamiseks, kui uuendatakse kriminaalmenetlust, mille tulemusel see karistus mõisteti. Ta täpsustab ka, et uus kriminaalmenetlus võib lõppeda kokkuleppega, mille raames võidakse mõista M. S. T-le kergem karistus kui seaduses raskendavatel asjaoludel toime pandud vargusele ette nähtud miinimumkaristus.

26 Seoses sellega tuleb esimesena märkida, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab direktiivi 2016/343 tõlgendamist, mis kuulub ELTL kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse saab seega lahendada kiirmenetluses.

27 Mis puudutab teisena kiireloomulisuse kriteeriumi, siis tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et see kriteerium on täidetud, kui eelotsusetaotluse esitamise ajal ei viibi põhikohtuasjas puudutatud isik vabaduses ja tema vahi alla jätmine sõltub selle kohtuasja lahendusest (24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest, et M. S. T-lt on võetud vabadus, et selle kriminaalmenetluse uuendamine, mille tulemusel ta tagaseljaotsusega süüdi mõisteti, võib viia tema vabastamiseni kuni uue kohtuliku arutamiseni, ning et esitatud küsimuste eesmärk on kindlaks teha, kas selline uuendamine tuleb põhikohtuasjas määrata.

29 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu kolmas koda 26. veebruaril 2025 kodukorra artikli 108 lõike 1 alusel ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada käesolev eelotsusetaotlus eelotsuse kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

30 Nende kahe küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2016/343 artikleid 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui nende riigisiseste õigusnormide kohaldamisel, milles käsitletakse süüdimõistetud isikuid, kes on põgenenud, keeldutakse uue kohtuliku arutelu õiguse andmisest tagaseljaotsusega süüdimõistetud isikule, kes on esitanud selleks taotluse, kui

– esiteks tegid pädevad asutused pingutusi, et teavitada seda isikut kohtuliku arutelu ajast ja kohast, kui isik oli pärast esialgse süüdistusakti saamist põgenenud, rikkudes tema suhtes kohaldatud tõkendit,

– teiseks saadeti talle süüdistusakt ja dokument, milles on märgitud kohtuliku arutelu aeg ja koht, ning viidi need tegelikult kohale aadressile, mille ta oli neile asutustele andnud pärast seda, kui oli kätte saanud esialgse süüdistusakti, milles toodud süükspandavad teod ja nende õiguslik kvalifikatsioon on sama kui süüdistusaktis, ja

– kolmandaks esindas isikut terve tema osaluseta toimunud kohtumenetluse ajal määratud kaitsja.

31 Tuleb märkida, et direktiivi 2016/343 reguleerimisese on vastavalt selle artiklile 1 ühiste miinimumnormide sätestamine kriminaalmenetluse teatavate aspektide kohta, mille hulgas on „õigus viibida kohtulikul arutelul“. Nagu on sõnaselgelt kinnitatud selle direktiivi põhjenduses 33, on see õigus lahutamatu osa põhiõigusest õiglasele kohtulikule arutamisele (19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punkt 25, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 34).

32 Liikmesriigid võivad direktiivi 2016/343 artikli 8 kohaselt siiski teatavatel tingimustel ette näha tagaselja kohtuliku arutamise, kusjuures juhul, kui selline kohtulik arutamine viiakse läbi, samas kui direktiivi artikli 8 lõikes 2 sätestatud tingimused ei ole täidetud, on asjaomasel isikul direktiivi artikli 8 lõike 4 ja artikli 9 alusel – mis on vahetu õigusmõjuga – õigus „uuele kohtulikule arutelule või muule õiguskaitsevahendile, mis võimaldab kohtuasja […] uuesti sisuliselt läbi vaadata, mis võib viia algse otsuse tühistamiseni“ (edaspidi „õigus uuele kohtulikule arutamisele“) (vt selle kohta 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punktid 26–28, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 35).

33 Sellest tuleneb, et tagaselja süüdimõistetult võib võtta õiguse uuele kohtulikule arutamisele üksnes siis, kui on täidetud direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikes 2 sätestatud tingimused (19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punkt 31, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 36).

34 Sellega seoses tuleb märkida, et artikli 8 lõike 2 punktid a ja b on alternatiivselt kohaldatavad ning mõlemad näevad ette kaks kumulatiivset tingimust, millest esimene nõuab, et asjaomast isikut on teavitatud kohtulikust arutelust.

35 Nagu nähtub direktiivi põhjendusest 38, tuleb selleks, et teha kindlaks, kas see tingimus on täidetud, pöörata erilist tähelepanu ühelt poolt sellele, kui kohusetundlikult on ametiasutused tegelenud tagaselja süüdimõistetud isiku teavitamisega kohtulikust arutamisest, ja teiselt poolt sellele, kui kohusetundlikult on asjaomane isik toiminud, et saada kätte sellega seotud teave. Järelikult on selle tingimuse täidetuse hindamisel asjakohased võimalikud täpsed ja objektiivsed tõendid selle kohta, et isikut on küll ametlikult teavitatud sellest, et teda süüdistatakse kuriteo toimepanemises, ja teades, et tema suhtes toimub kohtulik arutelu, käitub ta tahtlikult nii, et vältida ametlikult teabe saamist selle kohtuliku arutelu aja ja koha kohta. Selliste täpsete ja objektiivsete tõendite olemasolu võib tuvastada näiteks juhul, kui isik on kriminaalõiguse valdkonnas pädevatele asutustele vabatahtlikult esitanud vale aadressi või kui ta ei asu enam

aadressil, mille ta on neile esitanud (vt selle kohta 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punktid 48–50, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 38).

36 Tagaselja süüdimõistetud isiku puhul võib nimelt tõdeda, et kui ta oli saanud esialgse süüdistusakti, milles toodud süükspandavad teod ja nende õiguslik kvalifikatsioon kattusid tema suhtes koostatud lõplikus süüdistusaktis toodutele, oli tal piisavalt teavet, et jõuda järeldusele, et tema suhtes alustatakse kohtumenetlust (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 39).

37 Sellest järeldub, et kui asjaomane isik on pärast esialgse süüdistusakti kättesaamist põgenenud, on liikmesriikidel lubatud asuda seisukohale, et kui pädevad asutused on saatnud õigel ajal ametliku dokumendi, milles on märgitud kohtuliku arutamise toimumise aeg ja koht, aadressile, mille asjaomane isik on neile asutustele asja kohtueelse menetluse ajal esitanud, ja kui on tõendatud, et see dokument on sellele aadressile tegelikult kohale viidud, on seda isikut teavitatud kohtuliku arutamise ajast ja kohast direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 tähenduses. Nii võib see siiski olla vaid tingimusel, et need asutused on teinud mõistlikke pingutusi, et isiku asukohta kindlaks teha ja teda isiklikult kohtusse kutsuda või muul viisil ametlikult teavitada kohtuliku arutamise toimumise ajast ja kohast, nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 36. Sellisel juhul loetakse, et asjaomast isikut on kohtulikust arutamisest teavitatud (vt selle kohta 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punkt 48, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 42).

38 Teine tingimus, mis on nõutav selleks, et tagaselja süüdi mõistetud isikult saaks jätta ilma õigusest uuele kohtulikule arutelule, võib olla täidetud kas direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punkti a ja lõike 4 kohaselt juhul, kui seda isikut teavitati õigel ajal kohtulikule arutelule ilmumata jätmise tagajärgedest, või selle direktiivi artikli 8 lõike 2 punkti b ja lõike 4 kohaselt juhul, kui isikut esindas kohtulikul arutelul volitatud kaitsja, kelle ta valis ise või kelle määras riik.

39 Sellega seoses tuleb rõhutada, et kuigi teavet kohtusse ilmumata jätmise tagajärgede kohta võib asjaomasele isikule teatavaks teha tema kohtusse kutsumisel, ei saa välistada, et see võis olla talle juba edastatud kriminaalmenetluse kohtueelses etapis. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui eeluurimise staadiumis on isikule, keda esialgne süüdistusakt puudutab, selgelt teatatud, et kohtuliku arutelu tema suhtes võib läbi viia kohaolekuta, kui ta hoiab pädevate ametiasutuste eest kõrvale, näiteks rikkudes talle määratud tõkendit või kui temaga ei saa enam ühendust neile asutustele esitatud aadressil (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 51).

40 Seevastu juhul, kui asjaomasele isikule ei saadetud õigel ajal tegelikult teavet tema kohtulikule arutelule ilmumata jätmise tagajärgede kohta viisil, mis võimaldab olla kindel, et see teave edastati ja isik sai selle tõepoolest kätte, ei saa direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punktis a ette nähtud teist tingimust pidada täidetuks. Seega ei saa seda isikut mingil juhul lihtsalt pidada seda teavet saanuks, isegi kui ta põgenes enne menetluse staadiumi, kus seda teavet oleks kohaldatavate riigisiseste õigusnormide kohaselt tulnud talle tavaliselt edastada. Kuigi teadmine süüdistuse esitamisest võib anda kahtlustatavale või süüdistatavale mõistlikult võimaluse teada, et tema suhtes korraldatakse tõenäoliselt kohtulik arutelu, ei võimalda ainuüksi see teadmine tal mõista sellele kohtulikule arutelule ilmumata jätmise tagajärgi.

41 Lisaks, mis puudutab esindamist volitatud kaitsja poolt, siis tuleb täpsustada, et „volituse“ olemasolu direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punkti b tähenduses eeldab, et asjaomane isik on ise usaldanud kaitsjale – vajaduse korral talle määratud kaitsjale – ülesande esindada teda tagaselja peetaval kohtulikul arutelul (vt selle kohta 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punkt 56).

42 Eeltoodust nähtub, et kui asjaomast isikut ei teavitatud õigel ajal kohtulikust arutamisest või kui teda küll teavitati sellest, kuid mitte sinna ilmumata jätmise tagajärgedest, ning teda ei esindanud ka selleks kohtulikuks arutamiseks volitatud kaitsja, on sellel isikul alates tagaseljaotsusest teadasaamisest üldjuhul õigus uuele kohtulikule arutamisele (vt selle kohta 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu), C-569/20, EU:C:2022:401, punkt 31, ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 37).

43 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et asjaolu, et tagaselja süüdi mõistetud isik põgenes pärast esialgse süüdistusakti saamist, õigustab iseenesest seda, et nimetatud isikul ei ole õigust selles direktiivis ette nähtud uuele kohtulikule arutamisele, kuna tema puudumine kohtulikult arutelult on lõppkokkuvõttes tingitud tema enda õigusvastasest käitumisest.

44 Siiski tuleb ühelt poolt tõdeda, et nagu on rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 37, võimaldab asjaolu, et süüdimõistetud isik põgenes pärast esialgse süüdistusakti saamist, asuda seisukohale, et teda loetakse kohtulikust arutelust informeerituks üksnes siis, kui pädevad asutused on teinud mõistlikke pingutusi, et teha isiku asukoht kindlaks ja teda isiklikult või muul viisil ametlikult teavitada kohtuliku arutelu toimumise ajast ja kohast.

45 Teiselt poolt, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 33, 34 ja 38, siis isegi kui isikut loetakse tema suhtes toimuvast kohtulikust arutamisest teavitatuks, on selleks, et jätta ta õiguspäraselt direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 4 alusel ilma õigusest uuele kohtulikule arutamisele, veel vaja, et täidetud oleks ka teine tingimus, mis on sätestatud kas selle direktiivi artikli 8 lõike 2 punktis a või artikli 8 lõike 2 punktis b (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 43).

46 Arvestades aga sellest teisest tingimusest tulenevaid nõudeid, mida on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktides 38–41, ei saa seda tingimust pidada täidetuks juba ainuüksi seetõttu, et isik põgenes enne kohtuliku arutelu toimumist. Samuti ei võimalda neid nõudeid täita asjaolu, et selle isiku põgenemine on praktikas takistanud tema teavitamist kohtuliku arutelu toimumisest ja kohtusse mitteilmumise tagajärgedest.

47 Eeltoodust nähtub, et põhikohtuasjas kõne all olevate Bulgaaria õigusnormide selline tõlgendus, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, ei ole direktiiviga 2016/343 kooskõlas.

48 Samas ei saa välistada, et neid õigusnorme võib tõlgendada teisiti, kui seda on seni teinud eelotsusetaotluse esitanud kohus. Seega peab ta kindlaks tegema, kas neid õigusnorme võib tõlgendada nii, et need võimaldavad välistada õiguse uuele kohtulikule arutamisele üksnes juhul, kui kõik direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikes 2 ette nähtud tingimused on täidetud. Kui neid õigusnorme ei ole võimalik tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega ja kuna – nagu on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktis 32 – selle direktiivi artikli 8 lõikel 4 ja artiklil 9 on vahetu õigusmõju, on see kohus kohustatud jätma kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis on

vastuolus nende liidu õigusnormidega, ilma et tal oleks vaja taotleda või ära oodata niisuguse riigisisese sätte eelnevat tühistamist, mis on liidu õigusnormidega vastuolus (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Sellisel juhul peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus seega ise analüüsima, kas direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikes 2 ette nähtud tingimused on põhikohtuasjas kõne all olevas olukorras täidetud või mitte.

50 Mis puudutab sellega seoses esimesena küsimust, kas võib asuda seisukohale, et M. S. T. oli kohtulikust arutelust teadlik, siis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus tuginema käesoleva kohtuotsuse punktides 34–37 esitatud andmetele.

51 Seda silmas pidades võib asjaolu, et isik sai kätte esialgse süüdistusakti ja rikkus selles aktis määratud tõkendit, lahkudes uurimisasutustele teatatud aadressilt sellest teada andmata, pidada esmapilgul täpseks ja objektiivseks tõendiks selle kohta, et see isik, kes teadis, et tema suhtes toimub kohtulik arutelu, vältis tahtlikult ametliku teabe saamist kohtuliku arutelu aja ja koha kohta.

52 Neil asjaoludel võimaldab süüdistusakti ja dokumendi, milles on märgitud ette nähtud kohtuliku arutelu aeg ja koht, kättetoimetamine aadressile, mille M. S. T. oli esitanud uurimisasutustele pärast seda, kui oli kätte saanud esialgse süüdistusakti, milles toodud süükspandavad teod ja nende kvalifikatsioon kattusid süüdistusaktis toodutega, asuda seisukohale, et seda isikut loetakse kohtulikust arutelust teavitatuks, seda siiski tingimusel, et pädevad asutused on teinud mõistlikke pingutusi, et teha isiku asukoht kindlaks ja kutsuda ta isiklikult kohtusse või teatada talle muul viisil ametlikult kohtuliku arutelu toimumise aeg ja koht.

53 Mis puudutab konkreetsemalt viimati nimetatud kohustust, siis näib, et sellised toimingud, nagu on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 16, võivad tõepoolest aidata kaasa asjaomase isiku asukoha kindlakstegemisele.

54 Siiski peab eelotsusetaotluse esitanud kohus selleks, et teha kindlaks, kas see kohustus on põhikohtuasjas täidetud, kontrollima, kas pädevatel asutustel oli muid tõhusaid vahendeid, mis oleksid võimaldanud M. S. T. asukohta kindlaks teha ja mille nad jätsid kasutamata, kuigi nad oleksid saanud seda mõistlikult teha.

55 Sellega seoses tuleb eelkõige märkida, et määruse 2018/1862 artikli 34 lõike 1 punktid b ja c lubavad liikmesriikidel isikute elukohast või asukohast teavitamiseks sisestada SISi hoiatusteateid, mis sisaldavad esiteks andmeid isikute kohta, keda on kohtusse kutsutud või keda otsitakse taga, et kutsuda neid seoses kriminaalmenetlusega kohtusse andma ütlusi tegude kohta, milles neid süüdistatakse, ning teiseks isikute kohta, kellele tuleb kätte toimetada dokumendid seoses kriminaalmenetlusega, et nad annaksid ütlusi nende tegude kohta.

56 Arvestades sellise hoiatusteate sisestamise huvi, et saada teavet teises liikmesriigis oleva isiku kohta, tuleb asuda seisukohale, et kui pädevatel asutustel on – nagu näib olevat põhikohtuasjas kõne all oleva olukorra puhul – teave, mis näitab, et isik, kellele nad soovivad edastada süüdistusakti ja dokumendi, milles on märgitud tema suhtes toimuva kohtuliku arutelu aeg ja koht, on liikunud teise liikmesriiki, peavad need asutused selleks, et teha „mõistlikke pingutusi“ käesoleva kohtuotsuse punkti 52 tähenduses, sisestama määruse 2018/1862 artikli 34 alusel SISi hoiatusteate.

57 Mis puudutab teisena teist tingimust, mis peab olema täidetud selleks, et tagaselja süüdimõistetud isik võiks jääda ilma õigusest uuele kohtulikule arutelule, siis esiteks ei nähtu teises küsimuses nimetatud asjaoludest ja laiemalt põhikohtuasja kirjeldusest eelotsusetaotluses, et esitatud küsimused puudutavad olukorda, kus süüdimõistetut on ühel või teisel viisil õigel ajal teavitatud kohtusse ilmumata jätmise tagajärgedest, nagu on nõutud direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punktis a.

58 Eelkõige ei märgi eelotsusetaotluse esitanud kohus, et M. S. T-le esitatud esialgne süüdistusakt oleks sisaldanud teavet kohtusse ilmumata jätmise tagajärgede kohta, kuna esimese küsimuse sõnastusest nähtub vastupidi, et see kohus soovib esitada Euroopa Kohtule küsimuse olukorra kohta, kus tagaselja süüdi mõistetud isiku põgenemine takistas talle sellise teabe edastamist.

59 Mis puudutab teiselt poolt tingimust, et tagaselja süüdimõistetud isikut peab esindama selleks volitatud kaitsja, siis nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 41 meelde tuletatud Euroopa Kohtu praktikast, et direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punktis b sätestatud teise tingimuse täitmiseks ei piisa ainuüksi asjaolust, et tagaselja süüdimõistetud isikut kaitses määratud kaitsja kogu kohtumenetluse vältel, mis viiakse läbi ilma tema kohalviibimiseta.

60 Selles kontekstis tuleb küll märkida, et põhikohtuasjas kõne all olev olukord erineb olukorrast, mille kohta tehti 19. mai 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (põgenenud süüdistatavat puudutav kohtulik arutelu) (C-569/20, EU:C:2022:401) ja 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). Kohtuasjas, milles tehti need kohtuotsused, oli nimelt tõendatud, et süüdistatav ei olnud võtnud mingit kontakti talle määratud kaitsjaga, samas kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest nähtub, et kaitsja, kes esindas M. S. T-d asja lahendavas kohtus, oli määratud tema abistamiseks juba asja uurimise etapis, enne kui ta põgenes. Järelikult ei saa välistada, et kaitsja oli juba sellega seoses M. S. T-ga kontaktis.

61 Esindamine kaitsja poolt võimaldab siiski tõendada, et isik, kelle üle on õigust mõistetud tema kohalolekuta, on vabatahtlikult ja ühemõtteliselt loobunud kasutamast oma õigust kohtulikule arutelule ainult siis, kui see isik jättis teadlikult selle kaitsja hooleks enda kaitsmise asja lahendavas kohtus, mis eeldab, et ta on konkreetselt volitanud kaitsjat esindama teda tema äraolekul toimuval kohtulikul arutelul.

62 Sellest järeldub, et ainult eeluurimise staadiumis toimunud kontakte tagaselja süüdimõistetud isiku ja määratud kaitsja vahel ei saa pidada piisavaks tõendamaks, et seda isikut esindas tagaselja kohtulikul arutelul „volitatud kaitsja“ direktiivi 2016/343 artikli 8 lõike 2 punkti b tähenduses.

63 Järelikult peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas tema käsutuses olevatest andmetest nähtub, et M. S. T. andis määratud kaitsjale ühemõtteliselt volituse esindada teda asja lahendavas kohtus ilma tema kohalviibimiseta toimuvas menetluses.

64 Lisaks tuleb eeltoodust sõltumata märkida, et direktiiviga 2016/343 ei ole vastuolus see, kui liikmesriik kehtestab menetluskorra, mis nõuab tagaselja süüdimõistetud ja kriminaalmenetluse uuendamisest huvitatud isikutelt, et nad esitaksid vastava taotluse teisele kohtule, mis on tagaseljaotsuse teinud kohtust eraldiseisev kohus, selleks et see teine kohus kontrolliks, kas täidetud on tingimus, mis annab õiguse uuele kohtulikule arutamisele – see tähendab, et direktiivi artikli 8 lõikes 2 ette nähtud tingimused ei ole täidetud. Selline kord on direktiiviga kooskõlas, kui ühelt poolt võimaldab menetluse uuendamise taotluse menetlus tegelikult uut kohtulikku arutamist kõigil juhtudel, mil pärast kontrollimist on kindlaks tehtud, et direktiivi artikli 8 lõikes 2 ette nähtud tingimused ei olnud täidetud, ja teiselt poolt teavitatakse tagaselja

süüdimõistetud isikut tema süüdimõistmisest teavitamise ajal ka sellest menetlusest (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus VB II (teave õiguse kohta uuele kohtulikule arutamisele), C-400/23, EU:C:2025:14, punkt 46).

65 Seega näib, et sellise kriminaalmenetluse uuendamise menetluse sisseviimine nagu põhikohtuasjas, mis iseenesest ei sisalda uut kohtulikku arutelu, kuid mis võib viia sellise kohtuliku arutamiseni, ei ole direktiiviga 2016/343 vastuolus, tingimusel et eelmises punktis nimetatud tingimused on kontrollitud ja see menetlus vastab kõigile tõhususe põhimõttest tulenevatele nõuetele ja järgib lisaks võrdväärsuse põhimõtet (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus VB II (teave õiguse kohta uuele kohtulikule arutamisele), C-400/23, EU:C:2025:14, punkt 57).

66 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et tõhususe põhimõtte järgimiseks on eelkõige vajalik, et tagaselja süüdimõistetud isik saab kas hetkel, mil teda teavitatakse sellest süüdimõistvast kohtuotsusest, või kiiresti pärast seda ärakirja kogu tagaseljaotsusest ning teda teavitatakse tema menetlusõigustest, sealhulgas antakse teavet seoses võimalusega esitada kriminaalmenetluse uuendamise taotlus, seoses kohtuga, kellele see taotlus tuleb esitada, ja tähtajaga, mille jooksul see taotlus tuleb esitada (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus VB II (teave õiguse kohta uuele kohtulikule arutamisele), C-400/23, EU:C:2025:14, punkt 61).

67 Tõhususe põhimõtte järgi on samuti vajalik, et mis tahes uue kohtuliku arutamise taotluse menetlus olema korraldatud nii, et see taotlus vaadatakse läbi kiiresti, et teha võimalikult kiiresti kindlaks, kas kohtulik arutamine toimus tagaselja, ilma et direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikes 2 ette nähtud tingimused oleksid täidetud. Kui liikmesriik kehtestab menetluskorra, mille puhul hetkel, mil asjaomast isikut teavitatakse tema suhtes tehtud süüdimõistvast tagaseljaotsusest, ei ole veel kindlaks tehtud, kas see süüdimõistev kohtuotsus tehti ilma, et need tingimused oleksid olnud täidetud, peab liikmesriik tagama, et see tehakse kindlaks kiiresti pärast uue kohtuliku arutamise taotluse esitamist; kui ta seda ei taga, rikub ta tõhususe põhimõtet (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus VB II (teave õiguse kohta uuele kohtulikule arutamisele), C-400/23, EU:C:2025:14, punkt 63).

68 Eelkõige sellistel juhtudel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus kriminaalmenetluse uuendamise taotlus vaadatakse läbi siis, kui asjaomane isik kannab talle mõistetud vabadusekaotuslikku karistust, on tõhususe põhimõtte järgimiseks hädavajalik, et otsus menetluse uuendamise taotluse kohta tehtaks võimalikult kiiresti (vt selle kohta 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus VB II (teave õiguse kohta uuele kohtulikule arutamisele), C-400/23, EU:C:2025:14, punktid 64 ja 65).

69 Selle võimalikult kiiresti otsuse tegemise nõude eesmärk on tagada tagaselja süüdimõistetud isiku põhiõiguste austamine, vältides seda, et teda saaks püsivalt kinni pidada sellise karistuse täideviimiseks, mis on mõistetud ilma tema kohalviibimiseta, samas kui ei ole veel kindlaks tehtud, kas selle isiku süü ja talle mõistetud karistuse üle otsustamisel on järgitud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, nagu liidu seadusandja seda direktiivis 2016/343 täpsustas.

70 Lisaks, kuna asjaomase liikmesriigi õigusasutustel on tagaseljaotsuse tegemise ajal tavaliselt vajalik teave, et nad saaksid hinnata, kas direktiivi 2016/343 artikli 8 lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud, tuleb asuda seisukohale, et kohus, kellele on esitatud kriminaalmenetluse uuendamise taotlus, ei vaja sellise otsuse tegemiseks palju aega.

71 Kõiki eeltoodud põhjendusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2016/343 artikleid 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui nende riigisiseste õigusnormide kohaldamisel, milles käsitletakse süüdimõistetud isikuid, kes on põgenenud, keeldutakse uue kohtuliku arutelu õiguse andmisest tagaseljaotsusega süüdimõistetud isikule, kes on esitanud selleks taotluse, kui

– esiteks tegid pädevad asutused pingutusi, et teavitada seda isikut kohtuliku arutelu ajast ja kohast, kui isik oli pärast esialgse süüdistusakti saamist põgenenud, rikkudes tema suhtes kohaldatud tõkendit,

– teiseks saadeti talle süüdistusakt ja dokument, milles on märgitud kohtuliku arutelu aeg ja koht, ning viidi need tegelikult kohale aadressile, mille ta oli neile asutustele andnud pärast seda, kui oli kätte saanud esialgse süüdistusakti, milles toodud süükspandavad teod ja nende õiguslik kvalifikatsioon on sama kui süüdistusaktis, ja

– kolmandaks esindas isikut terve tema osaluseta toimunud kohtumenetluse ajal määratud kaitsja,

tingimusel et esiteks kasutasid need asutused kõiki vahendeid, mida nad võisid mõistlikult kasutada tagaselja süüdimõistetud isiku asukoha kindlakstegemiseks enne kohtulikku arutelu, ja teiseks, et seda isikut kas teavitati õigel ajal kohtusse ilmumata jätmise tagajärgedest või andis ta määratud kaitsjale ühemõtteliselt volituse esindada teda asja lahendavas kohtus ilma tema kohalviibimiseta toimuvas menetluses.

Kohtukulud

72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul, artikleid 8 ja 9

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus see, kui nende riigisiseste õigusnormide kohaldamisel, milles käsitletakse süüdimõistetud isikuid, kes on põgenenud, keeldutakse uue kohtuliku arutelu õiguse andmisest tagaseljaotsusega süüdimõistetud isikule, kes on esitanud selleks taotluse, kui

– **esiteks tegid pädevad asutused pingutusi, et teavitada seda isikut kohtuliku arutelu ajast ja kohast, kui isik oli pärast esialgse süüdistusakti saamist põgenenud, rikkudes tema suhtes kohaldatud tõkendit,**

– **teiseks saadeti talle süüdistusakt ja dokument, milles on märgitud kohtuliku arutelu aeg ja koht, ning viidi need tegelikult kohale aadressile, mille ta oli neile asutustele andnud**

pärast seda, kui oli kätte saanud esialgse süüdistusakti, milles toodud süükspandavad teod ja nende õiguslik kvalifikatsioon on sama kui süüdistusaktis, ja

– **kolmandaks esindas isikut terve tema osaluseta toimunud kohtumenetluse aja määratud kaitsja,**

tingimusel et esiteks kasutasid need asutused kõiki vahendeid, mida nad võisid mõistlikult kasutada tagaselja süüdimõistetud isiku asukoha kindlakstegemiseks enne kohtulikku arutelu, ja teiseks, et seda isikut kas teavitati õigel ajal kohtusse ilmumata jätmise tagajärgedest või andis ta määratud kaitsjale ühemõtteliselt volituse esindada teda asja lahendavas kohtus ilma tema kohalviibimiseta toimuvas menetluses.

Allkirjad